

רע"פ 602/23 - אלדן תחבורה בע"מ נגד עיריית תל אביב

בבית המשפט העליון

רע"פ 602/23

לפני: כבוד השופט ח' כבוב

המבקשת: אלדן תחבורה בע"מ

נגד

המשיבה: עיריית תל אביב

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי
תל אביב-יפו מיום 06.12.2022 בעפמ"ק
51368-09-22 שניתנה על-ידי כבוד השופט עמית צ'
קאפח

בשם המבקשת: עו"ד יניב קליינבלט

בשם המשיבה: עו"ד יערה קליינברגר

החלטה

1. בקשה למתן רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כבוד השופט עמית צ' קאפח) בעפמ"ק 51368-09-22 מיום 06.12.2022. בגדרו התקבל ערעור המשיבה על החלטת בית המשפט לעניינים מקומיים בתל אביב-יפו (כבוד השופטת ח' מאירוביץ) בהמ"ש 54048-04-22 מיום 29.08.2022.
2. המבקשת, חברת אלדן תחבורה בע"מ, הינה חברה להשכרת רכבים בעלת פריסה ארצית, ובהתאם לחוזה ההתקשרות בינה לבין לקוחותיה - מסבה המבקשת את הדוחות המתקבלים אצלה על שם הלקוחות שביצעו את העבירה בעת שהרכב היה ברשותם.

3. לטענת המבקשת, ביום 21.11.2021, נשלחה אליה דרישת תשלום מן המשיבה, עיריית תל אביב-יפו, על סך של 391,162 ש"ח בגין 650 דוחות תעבורה שמקורם בעבירות שבוצעו לכאורה בין השנים 2018-2019. סכום זה כלל את סכום המקור של הדוחות, וכן ריבית פיגורים. ביום 28.04.2022, הגישה המבקשת בקשה להישפט באיחור על-פי סעיף 320 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: חסד"פ). המשיבה הגישה תשובתה לבקשה זו במסגרתה התנגדה לבקשה להישפט, וביום 08.08.2022 בית המשפט לעניינים מקומיים הכריע בהחלטה קצרה, כך: "לאחר עיון בטענות הצדדים ובשים לב להיקף המחלוקת והעובדה שקיימת התקשרות הסכמית בין הצדדים בנוגע לדוחות אני מוצאת לנכון לקבל את הבקשה להישפט באיחור שאם לא כן ייגרם עיוות דין של ממש".

4. ביום 28.08.2022, הגישה המבקשת בקשה לקביעת דיון בבקשה להישפט באיחור, בטענה כי קיימת מחלוקת עובדתית בין הצדדים אשר מצדיקה קיום דיון בנוכחות הצדדים בטרם הכרעה בבקשה. ביום 29.08.2022, קבע בית המשפט לעניינים מקומיים, בהחלטת פתקית, כי ייקבע דיון הקראה.

5. המשיבה ערערה על ההחלטה לקבוע דיון הקראה, בטענה כי יש בהחלטת בית המשפט לעניינים מקומיים משום הכרעה בדבר ביטול תוספות פיגורים מבלי שניתנה הכרעה לגופן של הטענות. זאת, שהרי העברת הדיון למסלול של הקראה מעמידה את הקנסות על גובה המקור תוך ביטול גורף של כל תוספת פיגורים. ערעור זה התקבל, ובית משפט קמא קבע כי הדיון מוחזר לבית המשפט לעניינים מקומיים "במתווה של דיון בבקשה למתן ארכה להישפט באיחור". אשר לטענה שהעלתה המבקשת בערעור, כי מדובר בהחלטת ביניים בהליך הפלילי שאין לערער עליה - נקבע כי אין מדובר בהחלטת ביניים מכיוון שיש בהחלטה זו "נפקות כלכלית ולעיתים משמעותית ביותר. אין מדובר בהחלטה טכנית אלא בהחלטה העומדת בסוף הליך נפרד, שיש בצידה היבטים מהותיים". זאת ועוד, נקבע כי אף אם מדובר בהחלטת ביניים, בהתאם לחריגים המוכרים בפסיקה, יש ליתן בגינה רשות ערעור. עיקרו של דבר, נקבע בהחלטתו של בית המשפט המחוזי כי ראוי היה לקיים דיון בבקשה לגופה בטרם קבלת הבקשה למתן ארכה להישפט באיחור, שכן החלטה זו נושאת עמה משמעות כלכלית ממשית.

6. המבקשת מיאנה להשלים עם פסק דינו של בית המשפט המחוזי, ומכאן הבקשה שלפניי, ולצידה בקשה לעיכוב ביצוע פסק דינו של בית המשפט המחוזי ודחיית מועד דיון שנקבע בתיק העיקרי בבית המשפט לעניינים מקומיים.

7. בבקשה שלפניי, נטען כי פסק דינו של בית המשפט המחוזי שגוי משלושה טעמים. ראשית, מכיוון שלמשיבה כלל לא הייתה זכות ערעור על החלטת בית המשפט לעניינים מקומיים מיום 29.08.2022, שהרי מדובר בהחלטת ביניים בהליך פלילי; שנית, נטען כי שגה בית משפט קמא בקבעו כי נדרש היה לקיים דיון במעמד הצדדים בבקשה להארכת המועד להישפט - שכן, פרשנות בית המשפט המחוזי לרע"פ 9142/01 איטליא נ' מדינת ישראל, פ"ד נז (6), 293 (2003) (להלן: עניין איטליא), לפיה נדרש דיון רק כאשר כוונת בית המשפט הנה לקבל בקשה להישפט באיחור, היא פרשנות בלתי מידתית; שלישית, סבורה המבקשת באשר לגופה של הבקשה להישפט באיחור - כי היא עמדה בנטל הראשוני המוטל עליה להצביע על התקיימות התנאים המצדיקים את אישור הבקשה, וכי למשיבה לא ייגרם עיוות דין מכך. לפיכך, נטען כי יש להותיר את החלטת בית המשפט לעניינים מינהליים על כנה.

8. גרסת המשיבה, כעולה מתגובתה, הנה כי דין הבקשה למתן רשות ערעור להידחות על הסף, מכיוון שאינה מצדיקה מתן רשות ערעור ב"גלגול שלישי". זאת, שהרי עיקר טענות המבקשת נטועות ביישום הדין ולא עולה בעניינה כל חשש לעיוות דין. כמו כן, נטען כי מלכתחילה, בקשה להישפט באיחור מהווה חריג לכלל, כאשר על מנת להיכנס בגדר חריג זה יש לעמוד בתנאים הקבועים בחוק או שיתקיימו נסיבות חריגות אשר יפורטו בהחלטת בית המשפט - כאשר בענייננו לא הייתה כל הצדקה לאפשר למבקשת להישפט באיחור. זאת ועוד, נטען כי אמנם אין בחוק חובה מפורשת לקיים דיון טרם הכרעה בבקשה להישפט באיחור, אלא שבנסיבות המקרה ראוי היה לקיימו, נוכח המחלוקת העובדתית בין הצדדים. בנוסף, המשיבה טוענת כי החלטת בית המשפט לעניינים מקומיים להתיר הליך שיפוט באיחור נוכח "היקף המחלוקת" - הלכה לפועל יוצרת מצב בו לעולם יתקבלו בקשות להישפט באיחור, מכיוון שבית המשפט יעדיף לבחון את

המחלוקת העובדתית במסגרת הדיון העיקרי, ולא במסגרת בחינת תנאי הסף לקבלת בקשה להישפט. במצב זה, כאמור, תמיד יועמדו הקנסות על גובה המקור - תוך ביטול גורף של כל תוספת פיגורים. יתרה מזאת, נטען כי אף אם החלטת בית המשפט לעניינים מקומיים מהווה החלטת ביניים - הרי שבנסיבות העניין, צדק בית המשפט המחוזי משקבע כי למשיבה זכות ערעור, לאור הפסיקה הנוהגת בדבר החלטות לקבל בקשה להישפט באיחור - וכי ממילא זו לא מקימה הצדקה לדיון ב"גלגול שלישי".

9. בהחלטתי מיום 23.01.2023, הוריתי על עיכוב ביצוע פסק דינו של בית המשפט המחוזי, עד למתן החלטה אחרת.

10. בדיון שהתקיים לפני ביום 30.03.2023, שמעתי את טענות באי-כוח הצדדים בהרחבה, לרבות התייחסותם של הצדדים להיעדר הנמקה בהחלטת בית המשפט לעניינים מקומיים באשר לסיבה בגינה התעורר חשש לעיוות דין בעניינינו, שהצדיק מתן רשות להישפט באיחור.

דיון והכרעה

11. לאחר עיון בבקשה ובתשובה לה, ולאחר שמיעת טיעוני הצדדים בעל פה, באתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות.

12. הלכה היא, כי בקשה למתן רשות ערעור ב"גלגול השלישי" שמורה למקרים חריגים בהם מתעוררת שאלה משפטית עקרונית החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים, או בנסיבות המקימות חשש לעיוות דין, או אי-צדק חמור שנגרם למבקש (רע"פ 1781/23 אלנסאסרה נ' היחידה הארצית לאכיפת דיני התכנון והבניה, פסקה 10 (02.03.2023)). הבקשה שלפניי אינה עומדת באמות מידה אלה, ודי בכך כדי לדחות אותה.

13. כאמור, לגרסת המבקשת, פסק דינו של בית המשפט המחוזי גרם לה לעיוות דין, עת הורה על השבת הדיון בבקשה למתן ארכה להישפט לבית המשפט לעניינים מקומיים. זאת, שהרי לשיטתה, עמדה בנטל הראשוני המוטל עליה להצביע על התקיימות התנאים המצדיקים את אישור הבקשה להישפט באיחור. דין טענה זו להידחות, ואבאר מדוע.

14. בהתאם להוראות סעיף 229(ח2) לחסד"פ, בעבירות מסוג ברירת המשפט המחוזי גרם לה לעיוות דין, עת הורה על השבת הדיון, וכאשר לא הוגשו בגיבן בקשות לביטול לידי התובע או בקשות להישפט, יש לראות במבקשת כמי שהורשעה בבית המשפט ונגזר עליה הקנס הנקוב בהודעת תשלום הקנס (רע"פ 714/19 שרשוב נ' עיריית הרצליה, פסקה 9 (04.06.2019)). לפיכך, השיקולים להם נדרש בית המשפט להכרעה בבקשה להארכת מועד להישפט, דומים לאלה הנשקלים בבקשה לביטול פסק דין שניתן שלא בנוכחות הנאשם. לפי סעיף 230 לחסד"פ, בסמכותו של בית המשפט להיעתר לבקשה להישפט שהוגשה באיחור, בהינתן "נימוקים מיוחדים" המצדיקים זאת. בפסיקה נקבע, כי על המבקש ארכה להישפט באיחור, להוכיח התקיימותם של אחד משני תנאים, כדלהלן:

"האפשרות האחת היא שהמבקש יראה כי יש נימוק של ממש לאי-התייצבותו לדיון. שכחה של מועד הדיון לבדה, אפילו אם אירעה בתום-לב, אינה יכולה להצדיק אי-הופעה לדיון [...] דין דומה יחול לגבי טעות משרדית של עורך-הדין המייצג נאשם או לגבי טעות הנובעת מחוסר תשומת-לב של הנאשם עצמו. עם זאת, כאמור, גם בנסיבות אלה, אם מוכיח המבקש - וזו האפשרות השנייה - שאי-היעתרות לבקשתו עלולה לגרום עיוות דין, דין בקשתו להתקבל, לדוגמה אם לא התייצב נאשם למשפטו עקב שכחה גרידא, אולם מבקשתו עולה באופן חד-משמעי כי בתאריך שבו מיוחסת לו עבירת תנועה הוא לא שהה בתוך גבולות המדינה כלל. בנסיבות אלה החלטה שלא לבטל את פסק-הדין תגרום למבקש עיוות דין, שכן אין כל ספק כי דיון ענייני באישום היה מוביל למסקנה שיש לזכותו" (עניין איטליא, פסקה 8).

15. ועתה לענייננו. אשר לתנאי הראשון, בית המשפט לעניינים מקומיים לא התייחס בהחלטתו לטעמים הנוגעים לאי-התייצבות המבקשת, היינו - לגבי קבלת הדוחות באיחור. לכן, ברי כי טעם זה לא עומד מאחורי החלטת בית המשפט לעניינים מקומיים. בנוסף, הגם שבית המשפט לעניינים מקומיים ביסס את החלטתו על התנאי השני, בדבר חשש מפני עיוות דין, מעבר להתייחסותו להיקף המחלוקת, נעדר מההחלטה כל נימוק שיש בו כדי להסביר מדוע סבר כי ייגרם עיוות דין, בנסיבות העניין, או בכלל.

16. שומה היה על בית המשפט לעניינים מקומיים, אשר קיבל את הבקשה להארכת מועד להישפט באיחור, לנמק את ההחלטה לקבל את הבקשה. זאת, ביתר שאת, כאשר בצד השני, כבענייננו, ניצב אינטרס ציבורי מובהק. יובהר, קבלת הבקשה שלפניי עלולה לעודד שימוש לרעה בהליך בקשה למתן ארכה להישפט באיחור; על מנת להביא לביטול ריביות פיגורים אשר מגיעות לרשות על-פי דין - וזאת, מבלי להוכיח הצדקה מיוחדת לקבלת הבקשה. בעניין דנא, בית המשפט המחוזי העניק סעד שיש בו כדי למלא את הליקוי בהחלטת בית המשפט לעניינים מקומיים בכך שהורה להשיב את הדיון לבית המשפט לעניינים מקומיים במתווה של דיון בבקשה למתן ארכה להישפט באיחור.

17. יובהר, אין חובה לקיים דיון בכל בקשה להארכת מועד להישפט - ואולם, בנסיבות העניין, ובהינתן שחסרה קמעה הנמקתו של בית המשפט לעניינים מקומיים, יש בפסק דינו של בית המשפט המחוזי כדי להביא לאיזון ראוי בין הצדדים. לא זו אף זו, דווקא משום אותה מורכבות עובדתית עליה עמד בית המשפט לעניינים מקומיים - הרי שראוי היה לשמוע את טענות המשיבה בטרם ההחלטה בדבר הארכת המועד להישפט, שתוצאתה בפועל הנה ביטול ריביות הפיגורים.

18. עיקרו של דבר, לא מצאתי כי למבקשת ייגרם עיוות דין כתוצאה מהשבת ההליך לבית המשפט לעניינים מקומיים במתווה של דיון בבקשה למתן ארכה להישפט באיחור. זאת, שהרי כפי שקבע בית המשפט המחוזי, ככל שבית המשפט לעניינים מקומיים יקבל את עמדתה של המבקשת, ויבטל את הקנסות - תבוטל גם ריביות הפיגורים ממילא. אף בדיון לפניי, לא פירטה המבקשת מהו הנזק שצפוי להיגרם לה כתוצאה מהותרת פסק דינו של בית המשפט המחוזי על כנו.

19. משהגעתי למסקנה כי למבקשת לא ייגרם כל עיוות דין; ולאור הנמקתו של בית המשפט המחוזי שנטועה בנסיבות המקרה הפרטני - לא מצאתי לדון בשאלת סיווג החלטת בית המשפט לעניינים מקומיים, בנסיבות העניין.

20. סוף דבר, הבקשה נדחית. עיכוב ביצוע פסק דינו של בית המשפט המחוזי, מבוטל בזאת.

ניתנה היום, י"א בניסן התשפ"ג (2.4.2023).

ש ו פ ט